

Velkommen til sluttseminar!

Attraktiv, inkluderende og klimavennlig stedsutvikling

Hva skal til for å få til attraktiv, inkluderende og klimavennlig stedsutvikling i små byer og tettsteder?

Praktisk info

Vi ber om at de som ikke skal snakke slår av mikrofon og bilde (vi gjør opptak)

Skriv gjerne spørsmål og kommentarer i chat

Dagens program

09.15-10.40 Attraktiv, inkluderende og klimavennlig stedsutvikling

Hvorfor bruke pakketankegangen i tettsteder v/ Marianne Knapskog, TØI

Tettstedspakker som testarena v/ Maja Karoline Rynning, TØI

Samskaping – hvem bør være med på å lage en pakke? v/ Gro Sandkjær Hansen, Oslo met

Indikatorarbeid i tettstedene v/ Kyrre Groven, Vestlandsforskning

Strategier for tettsteder og småbyer v/ Erik Sveistrup, Kommunal og moderniseringsdepartementet

PAUSE

10:40-12.00 Innhold i tettstedspakkene for Bø, Geilo, Stryn og Sortland

Gjennomgang av pakkene tematisk med eksempler fra tettstedene v/ Marianne Knapskog

Kommentarer fra Sortland, Stryn, Hol og Midt-Telemark

Samtale med fylkeskommunene der tettstedene ligger

LUNSPAUSE

12.30-13.15 Erfaringer fra bygdepakke Midt-Telemark

Historien om hvorfor og hvordan Midt-Telemark valgte å lage en bygdepakke v/ ordfører Siri Blichfeldt Dyrland.

Fylkeskommunens tilsvar til bygdepakke v/ Lene Hennem, Vestfold og Telemark fylkeskommune

13.00-14.00 Hvordan lage en tettstedspakke

Verktøy for å lage en pakke v/ Hildegunn Nordtug

SPØRSMÅLSRUNDE

Spørsmål fra chat og fra innleggene som har vært i løpet av dagen

Oppsummering og veien videre v/Marianne Knapskog

Hovedmål

Å utvikle en overførbar metodikk for samordning av areal-, transport- og sentrumspolitikk som fremmer attraktiv, inkluderende og klimavennlig utvikling av mindre norske tettsteder

Vi er mange som har vært med

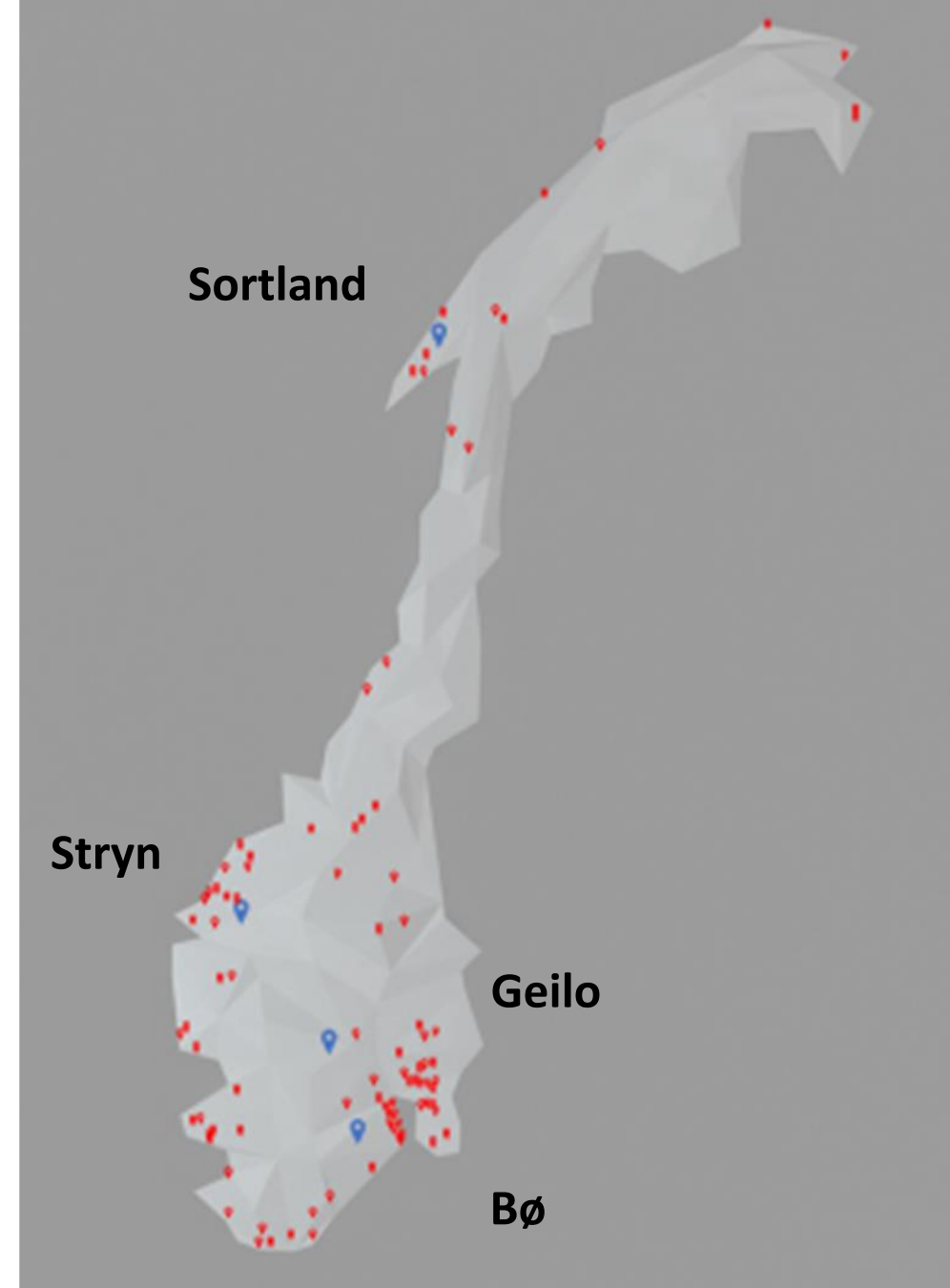

Hvorfor bruke pakkentankegangen i tettsteder

96 tettsteder med befolkning i spennet mellom Sortland og Geilo

- Ikke store kø-utfordringer
- Ikke tilgang på store statlige finansielle midler
- Ikke bompengeneinntekter
- Svakt befolkningsmessig grunnlag for god kollektivtransport
- Sterk kultur for bilkjøring og høye bilandeler
- Begrensende økonomiske og administrative ressurser

....dette kjennetegner også flere norske småbyer

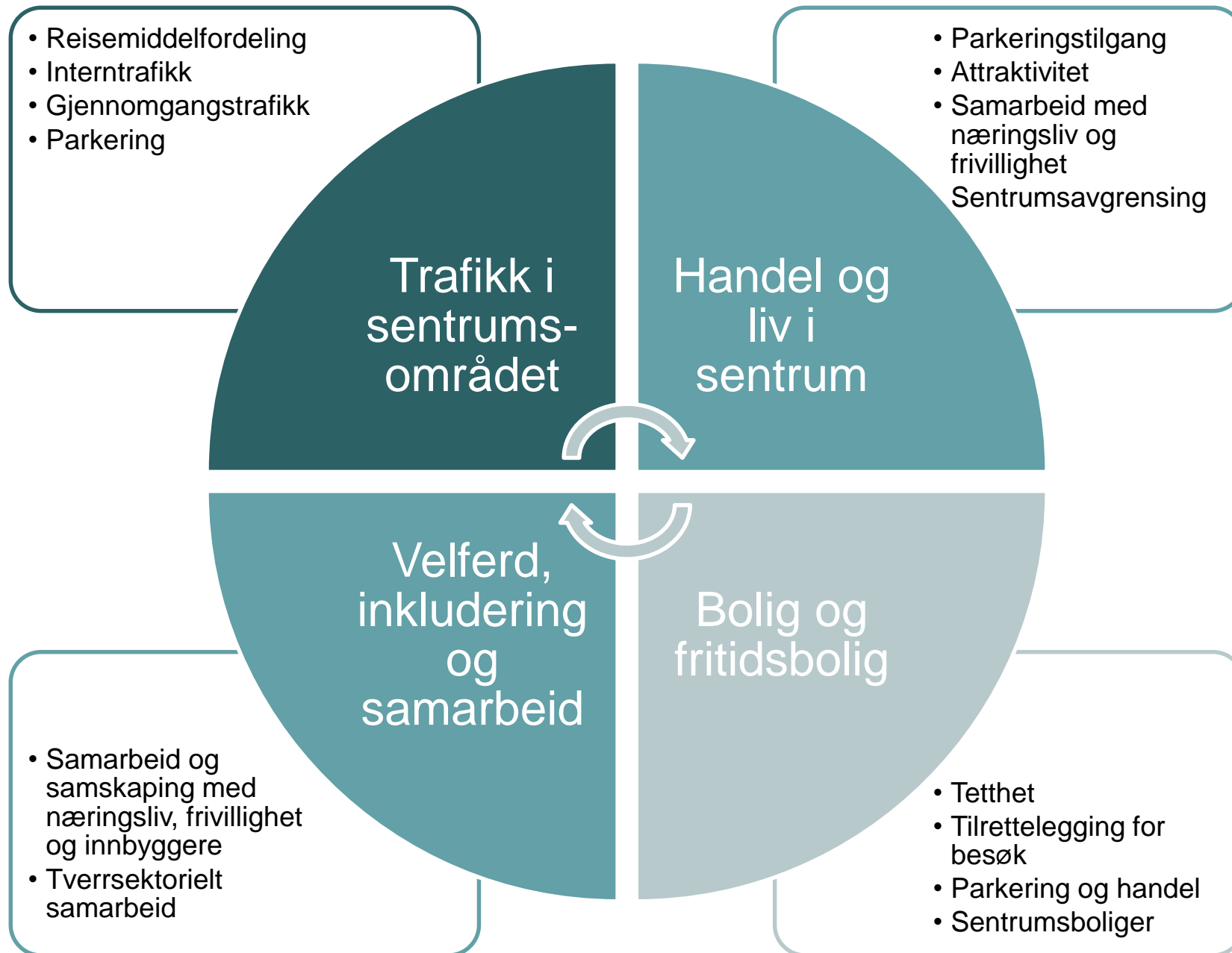

Sosial bærekraft og attraktive tettsteder

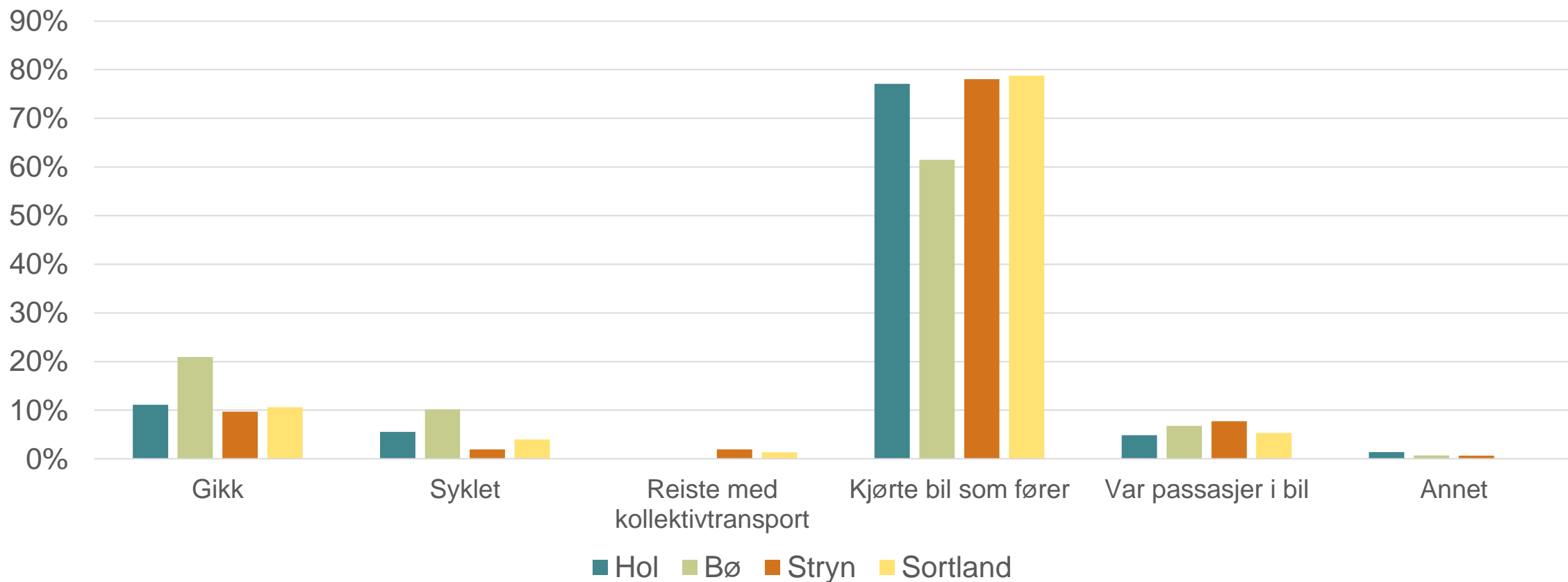

Fire viktige tema

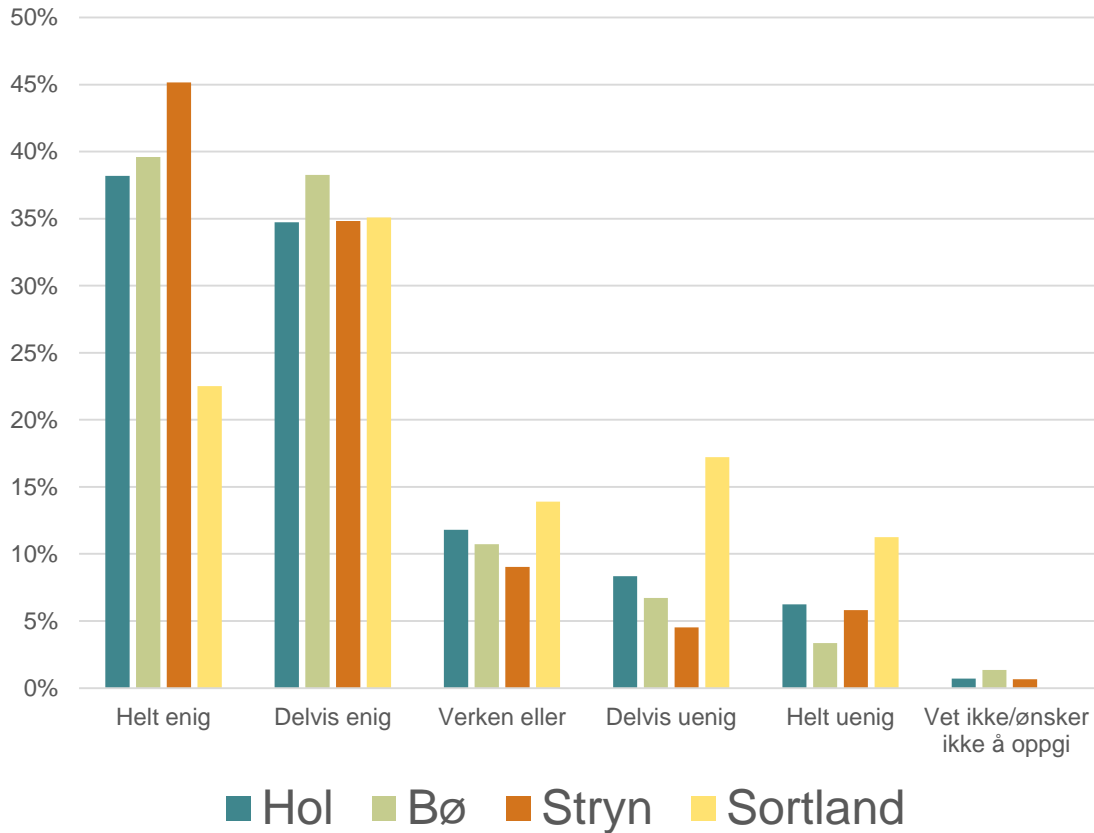
Høy bilbruk i alle de fire kommunene

Hva var hovedtransportmiddelet sist gang du reiste til sentrum?

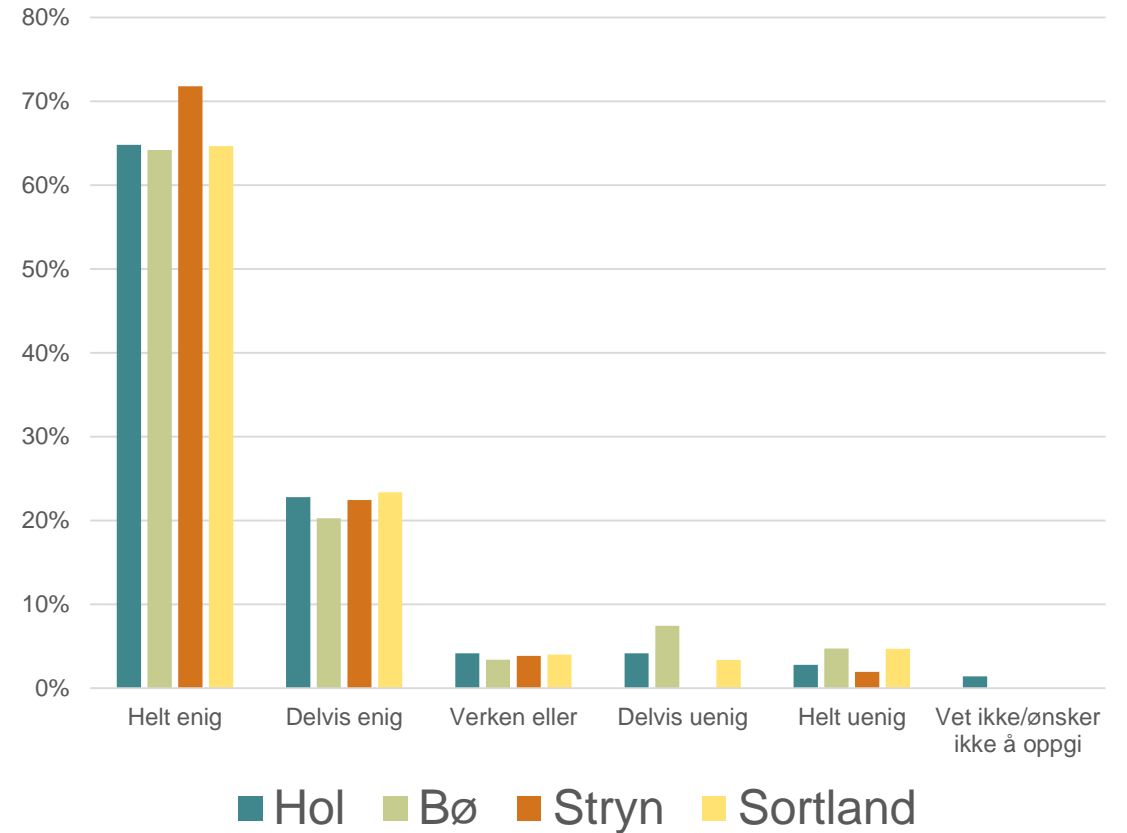

Sentrum har et godt utgangspunkt

Jeg liker å oppholde meg i sentrum

Jeg treffer ofte kjente i sentrum

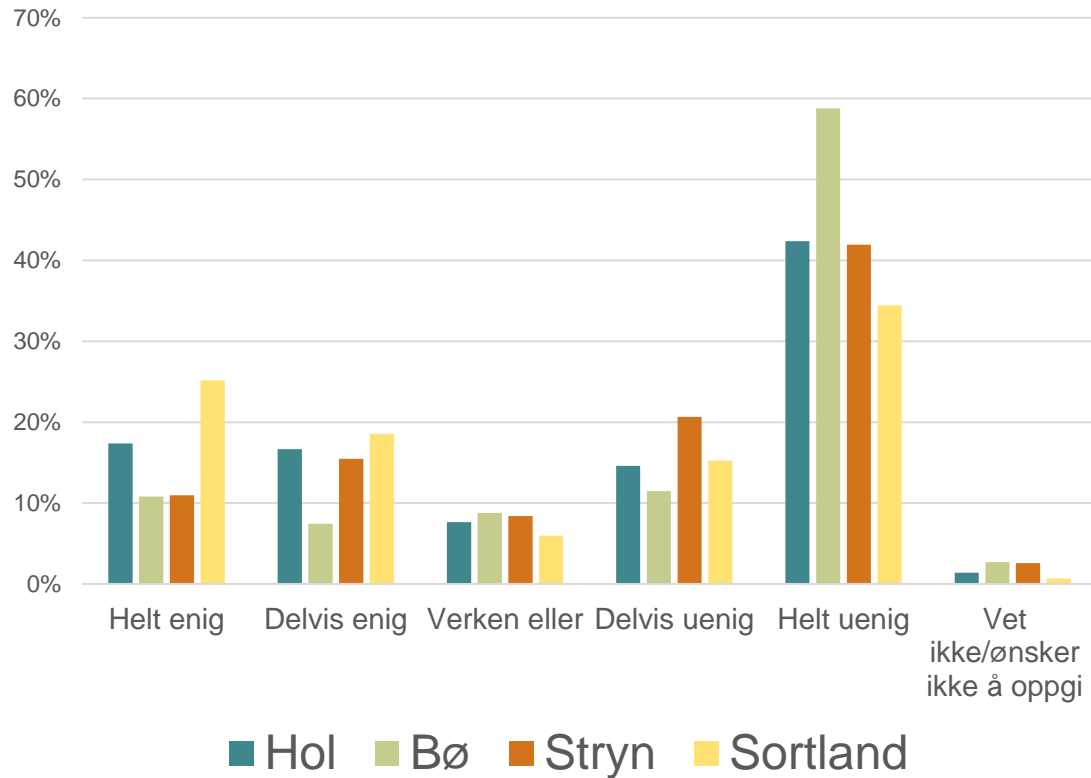

Fortetting på mindre tettsteder

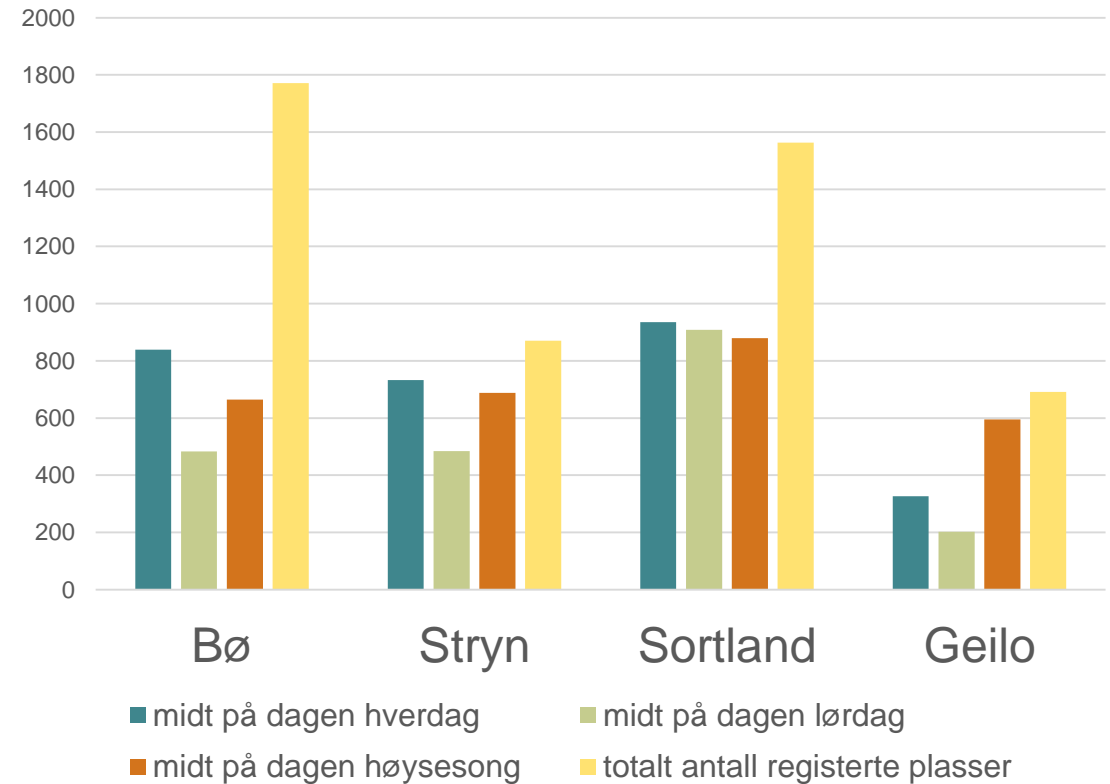
- Ingen klar sammenheng mellom bilbruk og fortetting
  - Sortland er tettbygd sammenlignet med de tre andre kommunene
    - Blant de med høyest rapportert bilbruk
  - Midt-Telemark – blant de mest spredtbygde
    - Lavest rapportert bilbruk
- Støtter opp om antagelsen om at fortetting har forskjellig effekt på ulike steder
- Fortetting er kun en av flere faktorer som påvirker valg av transportmiddel
- Viktig å også ta med i betraktningen:
  - Lokalisering: avgrensning av sentrum
  - Parkering: antall, organisering og kostnad

Parkering er en utfordring

Jeg opplever at parkering tar opp for mye plass i sentrum

Parkering midt på dagen hverdag, lørdag og høysesong

- Bidrar til koordinering virkemiddelbruken
- Ser tiltak i sammenheng – stimulerer sammenhengstenkning
- Forplikter offentlige myndigheter til å koordinere sin virkemiddelbruk og å gjennomføre prosjekter som er viktig for andre
- Skaper samhandlingsarenaer: mellom forvaltningsnivåer, sektorer, fag og politikk
- Skaper holdningsendringer for å motvirke by- og tettstedsspredning
- Skaper større aksept for at behovet for investeringer og tiltak i (region)sentre, tilflyter omegnskommunene
- Kan ha større fokus på sosial bærekraft enn byvekstavtalene
- Katalysator for å gjennomføre eksisterende strategier og tiltak

Innhold i en tettstedspakke

Omforent visjon og mål

Utfordringsbilde og mulighetsrom

Status kunnskapsbase

Lokale utfordringer og muligheter

Tiltak og indikatorer

Handel og liv i sentrum

Trafikk i sentrumsområdet

Bolig og fritidsbolig

Velferd, inkludering og samarbeid

Organisering

Samarbeidsavtale

Flernivå prosjektgruppe

Samskaping næringsliv og frivillighet

Helhetlig tilnærming

Kunnskapsgrunnlag

- Bli enig i overordnet mål
- Sammenstille det man har og det man har vedtatt
- Identifisere behov
- Finansiering og spleiselag for datainnsamling og analyser

Indikatorer

- Bruke det man har tilgang til (manual)
- Bedre kommune /KS
- Avklare andre behov

Mange metoder og utprøving – finne rett løsning i lokal kontekst

ATP-notat

Trafikkundersøkelser

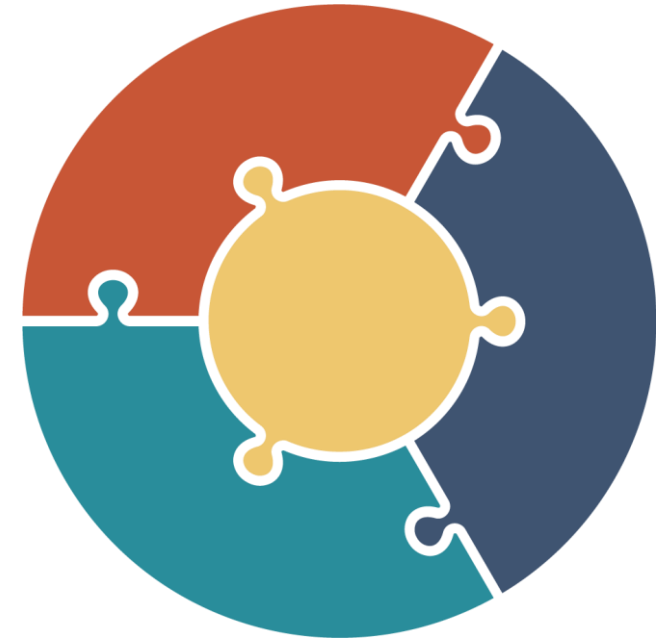
Parkering

Spørreundersøkelse

Piloter

PAUSE

Gjennomgang av pakkene tematisk med eksempler fra tettstedene

Gjennomførte undersøkelser

ATP-notat

Intervjuer og dokument analyser

Parkering

Spørreundersøkelse

Piloter

- For å utforme tettstedspakken ut ifra lokal kontekst
- For å skape et grunnlag for å følge utviklingen over tid

ATP-notat (areal og transport)

- Dagens situasjon
  - befolkning,
  - handel,
  - boligstruktur,
  - plassering av sentrale funksjoner,
  - transportmiddelfordeling og reiser
  - transportutfordringer
- Planstatus
- Strategiske valg i areal-, transport- og sentrumsutvikling
  - kronologisk gjennomgang av viktige beslutninger
  - refleksjoner rundt forhold som fremmer/hemmer klimavennlig, attraktiv og inkluderende stedsutvikling

Arenaer for samskaping

Samskaping kan forstås som en prosess der to eller flere offentlige og private aktører forsøker å løse en delt utfordring, problem, eller oppgave gjennom en konstruktiv utveksling av forskjellige former for kunnskap, ressurser, kompetanser og ideer

Torfinng, Sørensen & Røiseland (2017)

Vår modell

- Fellessamlingene
- Workshops i hver kommune;
  - 1: I begynnelsen av prosjektet for å diskutere utfordringer/muligheter
  - 2: Mot slutten av prosjektet for å diskutere utkast til tettstedspakke
- Pilottiltakene
- Utarbeiding, utveksling og gjensidig kommentering av ATP-notat
- Utarbeidelse av indikatorsett
- Diskusjonene mot slutten av prosjektet om grunnelement i lokalt tilpassede tettstedspakker

Tema	Innhold
Utfordringsbilde og mulighetsrom	<ul style="list-style-type: none"> Trafikk i sentrumsområdet Handel og liv i sentrum Bolig og fritidsbolig Velferd; inkludering og samarbeid
Omforent visjon og mål	<ul style="list-style-type: none"> Bærekraftsmålene Nasjonale forventinger Lokale behov
Hvert temaområde	<ul style="list-style-type: none"> Hva tettstedspakken skal oppnå på lang sikt Tiltak i pakkeperioden på kort sikt Delmål basert på sentrale spørsmål Tiltak i pakke-perioden Innhold i tiltak Finansiering (behov og kilder)
Indikatorer	<ul style="list-style-type: none"> Hovedindikatorer Indikatorer som kan utvikles
Organisering	<ul style="list-style-type: none"> Prosjekteier Prosjektansvarlig Prosjektleder Prosjektgruppe Styringsgruppe bestående av representanter fra hver av partene og med et klart mandat Samarbeidsavtale/intensjonsavtale

Forankre viktige vedtak og planer

	Kommunale strategier	Planlagte tiltak	Tiltak aktuelle for pakke
Handel og liv i sentrum	Kommuneplanen (KPA/KPS) Sentrumsplan (kommunedelplan) Temaplaner Utbyggingsavtaler		
Trafikk i sentrumsområdet	Kommuneplanen (KPA/KPS) Sentrumsplan (kommunedelplan) Temaplaner		
Bolig og fritidsbolig	Kommuneplanen (KPA/KPS) Sentrumsplan (kommunedelplan) Bolighandlingsplan/utbyggingsplan eller andre temaplaner Utbyggingsavtaler		
Velferd, inkludering og samarbeid	Kommuneplanen (KPA/KPS)		

Finansiering

- Behov for finansiering og spleiselag for datainnsamling og analyser avklares mellom partene i pakken
- Det søkes om eksterne midler der det er mulig på prosjektbasis
- Avtaler mellom partene - for eksempel Vestfold og Telemark
- Ikke statlige midler (som i bypakkene)
- Spleiselag og dugnad
- Piloter

Avklaringer

Tettstedspakkeprosess

- hvor den skal vedtas (kommune, fylkeskommune)
- omforent visjon og mål
- forhandlinger om innhold og vedtak for de fire tema områdene
- tiltak (inkludert ansvar)

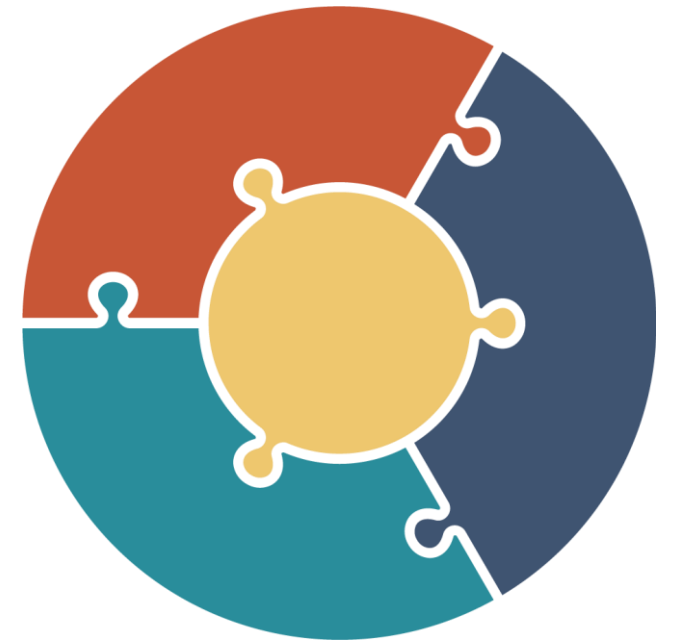
Møteplasser

- må dekke møtepunkt innad i kommunen, mellom forvaltningsnivåene og mellom innbyggere, organisasjoner og næringsliv
- tverrsektoriell styringsgruppe
- tverrsektoriell arbeidsgruppe (kan inkludere næringsliv og frivillighet)
- ett eller flere møtepunkt
- regelmessighet

Oppfølging

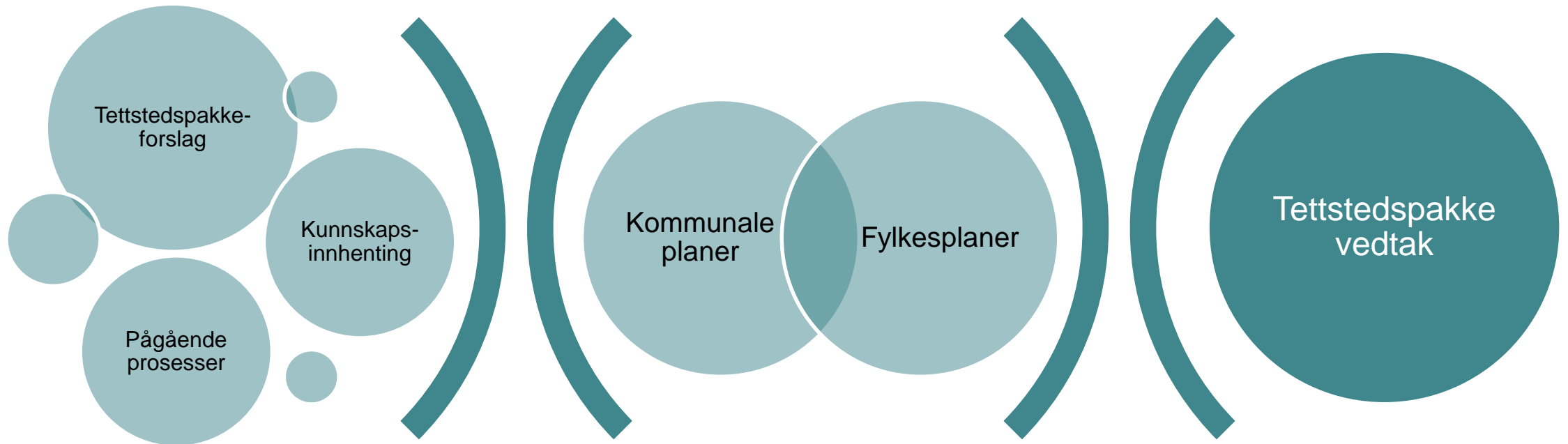
- indikatorer og innsamling av data til disse gjennom formelle og systematiske kanaler
- samskaping og samarbeidsordninger innad i kommunen, mellom forvaltningsnivåene og sammen med innbyggere, organisasjoner og næringsliv
- avtaler for gjennomføring av pakken
- eksterne finansieringskilder
- fast koordinator i kommunen eller fylkeskommunen

LUNSJ

Oppsummering og veien videre

Mer om å lage tettstedspakke

- Tiltak.no
- Distriktssenteret

Takk til alle som har vært med

**Lykke til Sortland, Stryn, Hol og Midt-
Telemark**

Takk for i dag!

<https://www.toi.no/tettstedspakker/>